

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1628. usque ad annum 1634

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1778

VD18 90118871

§. 67. Privatium aliæque urbes a Ludovico Rege subjugatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67394)

suæ atrocitatem excusare, re tamen Sæc. XVII.
 ipsa nil nisi odium erga Regem legiti- A. C. 1629.
 mum subditis inspirare nitebatur; un-
 de mox contrario scripto eidem respon-
 sum, ac demonstratum, quod Cal-
 viniætæ per summam iniquitatem arma
 capefferent, cum Christianis etiam
 oppressis minime licitum, legitimis
 suis Principibus vim opponere, Prin-
 cipes vero teneantur, Sectarios, qui
 Ecclesiam, Regniq̄ue tranquillitatem
 perturbant, plectere. Has autem ve-
 ritates Rohanæus, cum in Calvini
 schola edoctus non esset, Occidaniæ
 Provinciam, qua late patet, ferro flam-
 maque devastat, ac primo tumultuarii
 impetus successu tumidus, Privatium
 munitissimum Vivariensis Provinciæ
 oppidum suo milite firmat, promotis-
 que castris Cononnam arcem oppugnat,
 nihilominus ab Estreo Marefcallo inde
 repulsus, commissoque prælio devictus,
 cæcis suorū potissimis ægre saluti
 suæ fuga consuluit.

§. LXVII.

*Privatium aliæque urbes a Ludovico
 Rege subjugatæ.*

Tam pertinacis perfidiæ insolentiam
 indignatus Rex cum valido exer-
 citu in Occidaniam movit, nullaque
 mora

Sæc. XVII. mora cum octo peditum millibus, &
 A. C. 1629 Equitibus mille Privatium obsidere sta-
tuit, aut subjectis veniam, aut obli-
 natis excidium inferre paratus. Et
 ex fine pacem cum Anglo initam in
 castris promulgari iussit, ut rebelles
 saltem abjecta Anglicæ opis fiducia
 tandem ad obsequium redirent. Insuper
 feciali in Urbem misso ultroneam
 obtulit deditionem: at rebelles Calvinistas
 nec Regis sui tum præsentis
 reverentia, nec juris gentium sanctitas
 ejus legatis debita cohibere poterat.
 quo minus Regem ludibrio, & feci-
 lem immisso globorum grandine exci-
 perent: Tum vero clementia in rabiem
 versa Rex admoto totius bellici appa-
 ratus instrumento mænia quadruplici
 verberatione quatere incipit, ac nequi-
 dem puncto temporis quiescente op-
 pugnationis ardore ingentem murorum
 stragem edit, tanta civium consterna-
 tione, ut deditionem fieri peterent:
 obstabat tamen Santandræus Urbis
 Præfectus, qui cum suis præfidiariis
 potius mori, quam clementiam Regis
 exorare maluit, incassum eidem insa-
 nam contumaciam exprobrante Cabri-
 lio Nobili, qui Regiæ indignationis
 metu adactus, noctu unacum civibus
 potissimis partim ad vicinos montes,
 partim ad Tulonensem arcem profugis
 urbe

urbe dilapsus est. Aucta igitur obse-
 forum pertinacia acrius redintegratur
 verberatio, sed tentata semel, atque
 iterum per ruinam irruptione toties
 Regii repelluntur; tandem vero præ-
 valente Regii militis fortitudine Sa-
 nandræanus deditionis leges præscri-
 bere tentat, cui tamen a Richelio Car-
 dinale significatam, haud aliam restare
 conditionem, nisi Regis arbitrium ac
 misericordiam: hoc responso in despe-
 rationem actus Gubernator, in arcem
 sese recipit, ubi impetu a Regiis facto
 atrox committitur prælium, ac deficien-
 tibus globis cominus dimicatur, hastæ
 hastis pulsantur, ac mucrones in ora
 diriguntur, & Regii acie & castris ex-
 pulli fuissent, nisi restaurato prælio,
 totoque superveniente exercitu Regius
 miles potius numero quam virtute præ-
 valuisset, tum vero Santandræus ur-
 bem civibus vacuum, omni tamen ap-
 paratu divitem reliquit, quæ a milite
 Regio direpta, paucis post horis, an
 militum incuria, vel Calvinistarum
 perfidia incertum, continenti incendio
 in cineres resedit. Rursus Guberna-
 tor sibi, suisque vitam, libertatemque
 concedi postulat: ast sese Regis arbi-
 trio committere jussus, ipsemet ad
 Regis tentorium ex arce venit, qui
 tamen mox in vincula coniectus est.

Hoc

Sæc. XVII.
 A. C. 1629.

Sæc. XVII. Hoc Gubernatoris fato territi milites
 A. C. 1629. præfidiarii, ultro ex arce diffugiunt
 ex quibus tamen ab insequente milite
 Regio plusquam sexcenti fuere truci-
 dati, reliquis fuga dilapsis. Hi ven-
 tuorum cladem ulturi, in pulveris in-
 trati dolium ignem injecere, ac quam-
 plures ex Regiis misere torserunt, nec
 alio desperatæ hujus vindictæ emolu-
 mento, nisi quod Regii sociorum eju-
 latibus ad reddendam vicem provocati
 ceteros quoque dedititios Calvinistas
 licet inermes, interficerent. Horum
 calamitate consternati Privatienses Se-
 natores urbium suarum claves ultro Regi
 offerebant, ceteri vero una omnes ab-
 rejecta communis causæ cura in privata
 rei suæ commodum pacem exorare stu-
 tuebant, non sine magna indignatio-
 ne Rohanæi, qui conventiculo Ando-
 siæ habito eisdem persuadere nitetur,
 ut mutua inter se conspiratione
 cohærent, donec obtenta pace com-
 muni omnium causæ consultum esset.
 Concesserant in Rohanæi sententiam
 duntaxat Cebennenses, Rutheni, Mon-
 talbenses, Castrenses, & Alefiani, qui
 postremi urbem suam bis mille pediti-
 bus munitam tradere recusabant, ex-
 tremam potius experiri parati: postquam
 vero Rex apertis aggeribus urbi pro-
 ximius belli tormenta admoverat, ho-

honestis conditionibus urbem dedere: **Sæc. XVII.**
 Tandem vero, Cardinale Richelio spem **A. C. 1629.**
 veniæ, pacisque singulis faciente, ob-
 tinerunt Calvinistæ, ut dirutis pro-
 pugnaculis, veteres urbium suarum
 muri ac portæ servarentur. Postea
 Mense Junio Nemausi in hæc pacta con-
 sentire jubebantur. I. Religionis Ca-
 tholicæ, Apostolico-Romanæ liberum
 exercitium sit in omni loco, & Clero
 restituantur bona & redditus, a quocun-
 que demum possideantur, sicut & Mo-
 nasteria, eorumque proventus. II. Ven-
 ia & oblivio sit criminum belli occa-
 sione perpetratorum, exceptis iis, quæ
 vocantur *execrabilia*. III. Libertas con-
 scientiæ, ususque sectæ Calvinianæ sit,
 qualis edicto Nannetensi continetur.
 IV. Intra trimestre omnia urbium mu-
 nimenta (exceptis veteribus muris) a
 Magistratu solo æquari curentur. V.
 Sæctariis bona sua omnia, etiam æra-
 rio addicta restituantur. VI. Iisdem
 ubique per totam Galliam libere liceat
 habitare, exceptis Insulis Rea & Ole-
 roniam, Rupella, & Privatio. VII. Sen-
 tentiæ a sæctariis Judicibus Regio Ma-
 gistrati substitutis latæ sint firmæ,
 appellatio autem fiat ad *Edicti*, ut vo-
 cant, *Cameras*. VIII. Sæctariarum Ur-
 bium Syndici, qui pecunias Regias in
 sectæ subsidium erogasse arguuntur, li-
 beri

Sæc. XVII. A. C. 1629. veri sint a repetundarum actione, luculenter confiterit, autoritate vata id factum fuisse. His ita utrinque firmatis ipse quoque Rohanæus se Regi submitit, potius tamen melioris fortunæ desperatione coactus, quam sine obsequendi studio impulsus, ideoque jussus est Regno facessere, quod non sibi, nec Regi, ejusque subditis, quam diu in eo viveret, satis tutum fuisse. Ceterum hic Princeps ob animi magnitudinem rerumque gerendarum dexteritatem laudari mereretur, nisi causam quam pro sua secta contra Regem aggitimum propugnauerat, culpanda fuisse; inde etiam infelix erat successus belli, quod iniique suscepit. Quam autem postmodum Regi in provincia Rhætorum & præcipue in celeberrima ad Rhinsfeldium acie, ubi ex vulneribus occubuit, obsequia præstitere postea memorabitur.

Interim vero cum Montalbenfesibus suæ munimenta, quibus toties adversus Regem suum tuebantur, evicti, pactisque subscribere renuerent, Richelius Cardinalis inter tot sectas hanc solam impune Regis obsequium recusare indignatus, illam quavis dispendio subjugare statuit; pro tanto igitur exercitu, missoque fecerit urbis deditionem fieri postulat:

versantur aliquamdiu cives, tandem **Sæc. XVII.**
 vero proposita spe & metu Richelius **A. C. 1629.**
 eos tanta sagacitate sibi devinciebat,
 ut traditis urbis suæ clavibus Regi
 in occursum venire certarent: dedita
 ergo urbe Cardinalis peracta re Divina
 ibidem rursus Ecclesiæ Catholicæ exer-
 citium restituit, sexque peditum millia
 ductore Bassompetra, munimentis pau-
 lopost solo æquatis, per domos distri-
 bui iussit. Hic demum diuturnæ re-
 bellionis finis, ac Calvinianæ sectæ in
 Galliis interitus erat: exinde vero Lu-
 dovicus Rex proprio didicerat experi-
 mento, quod Franciæ Reges nonnisi
 ex perniciosæ hujus sectæ arbitrio huc-
 usque pacis bellique consilia agitare,
 arma sumere & ponere, & veluti in
 diviso Imperio regnare coacti fuerint,
 sublata vero hac peste tunc primum
 Regia auctoritas, & potentia reflore-
 scere, Regnumque victoriosis accessio-
 nibus augeri cæperit.

§. LXVIII.

*Novem Cardinales hoc anno ab Ur-
 bano VIII. creati.*

Ad sublevandas curas oppido graves,
 quibus turbidis hisce temporibus *Ciacon. in
 vita Ur-
 ban. VIII.*
 Ecclesia jactabatur, Urbanus VIII. Pon-
 tifex Viros prudentia & doctrina con-
 spi-